

Οι Κεραμίστες του Αμαρουσίου φύλακες της παράδοσης και της ελληνικής αγγειοπλαστικής

/ Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις / Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Από ένα ακατέργαστο κομμάτι πηλό, με επιδέξιες κινήσεις χεριών, μαστοριά, μεράκι και αστείρευτη δημιουργικότητα, γεννιούνται έργα τέχνης που συντηρούν και συνεχίζουν το ταξίδι της κεραμικής στον χρόνο. Η κεραμική στην Ελλάδα δεν είναι απλώς μια τέχνη, είναι ένας ζωντανός πολιτιστικός οργανισμός, μια αδιάκοπη αλυσίδα που ξεκινά από τα αρχαία εργαστήρια της Αττικής και φτάνει μέχρι τα σύγχρονα μικρά στούντιο των δημιουργών. Στο Μαρούσι, που για δεκαετίες αποτέλεσε την «κεραμούπολη», «κανατούπολη» της χώρας, χάρη στους Σιφνιούς αγγειοπλάστες που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή, το Κέντρο Κεραμικής συνεχίζει να γράφει ιστορία, συχνά κόντρα στις δυσκολίες.

Η λεωφόρος Κηφισίας στο ύψος του Αμαρουσίου επί δεκαετίες ήταν αγκαλιασμένη

από μικρά εργαστήρια και σημεία πώλησης προϊόντων κεραμικής. Τα παραδοσιακά κανατάδικα, η ταυτότητα αυτού του τόπου, έδωσαν τη θέση τους σε σύγχρονα κτίρια μεγάλων εταιριών. Το κτήριο του ελληνικού Κέντρου Κεραμικής αποτελεί το μοναδικό σημείο σύνδεσης του χθες και του σήμερα.

Το Κέντρο Κεραμικής είναι η ζωντανή ιστορία του Αμαρουσίου

Ο πρόεδρος του συνεταιρισμού αγγειοπλαστών, κεραμιστών Αμαρουσίου, Νίκος Βαλλάτος, μιλώντας στο Αθηναϊκό-Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων αφηγείται την ιστορία του Κέντρου Κεραμικής που παλεύει να διατηρήσει την ύπαρξη του. Στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο χώρος όπου σήμερα λειτουργεί το Κέντρο, όπως λέει, ήταν σχολείο τεχνών για τα ορφανά της εποχής. «Συνάντησα ανθρώπους που είχανε περάσει σαν εκπαιδευόμενοι και μου μετέφεραν την εμπειρία τους για εκείνη την περίοδο, η συγκίνησή τους που βρέθηκαν ξανά στο χώρο που τους φιλοξένησε ήταν μεγάλη, μίλησαν για τους δασκάλους τους. Ήταν η ιστορία μιας εποχής δύσκολης για τα παιδιά που είχαν χάσει τους γονείς τους και η ελπίδα γεννήθηκε μέσα από τον χώρο που τους φιλοξένησε. Μετά ο χώρος εγκαταλείφθηκε έμεινε μια αλάνα για περίπου έξι χρόνια», εξηγεί.

Μετά την εγκατάλειψη του χώρου, οι Σιφνιοί αγγειοπλάστες τον ανέστησαν, σημειώνει ο κ. Βαλλάτος. «Βρήκαν εδώ χώμα και νερό ιδανικό και δημιούργησαν εργαστήρια που τροφοδοτούσαν όλη τη Μεσόγειο. Το 1970 ίδρυσαν τον Συνεταιρισμό και το παλιό εγκαταλελειμμένο κτήριο έγινε πωλητήριο και εκθεσιακός χώρος. Το Μαρούσι ήταν μια κεραμούπολη γεμάτη εργαστήρια κεραμικής. Οι αγγειοπλάστες από τις Κυκλάδες είχαν αναπτύξει μια μεγάλη παραγωγή με χρηστικά κεραμικά που τα διοχέτευαν στη χώρα και το εξωτερικό».

Η Πανελλήνια Έκθεση Κεραμικής, μεταφέρθηκε στο Μαρούσι, έγινε θεσμός. «Ήταν γεγονός όχι μόνο για την Αθήνα, αλλά για όλη τη χώρα», σημειώνει ο πρόεδρος, «υπουργοί, άνθρωποι των γραμμάτων, θεατρικές παραστάσεις, αιμοδοσίες ο χώρος έσφυζε από ζωή κι όμως το 2011, ο συνεταιρισμός κινδύνεψε να κλείσει λόγω χρεών. Η νέα διοίκηση κράτησε το Κέντρο ανοιχτό, μετατρέποντάς το σε

μεγάλο πολιτιστικό κύτταρο, με παιδικά εργαστήρια, ΙΕΚ Κεραμικής, σεμινάρια, πολιτιστικές εκδηλώσεις, θεατρικές δράσεις».

«Όλα αυτά τα χρόνια το εμπορικό κομμάτι, λόγω της ανασφάλειας των κεραμιστών, δεν τροφοδοτήθηκε, η κεραμική τότε έδωσε βάση στα πολιτιστικά, στα εκπαιδευτικά και σε πολλές δράσεις που απευθύνονταν στην κοινωνία. Δημιουργήσαμε χώρους για παιδικές βιωματικές δράσεις, κατόπιν αιτήματός μας δημιουργήθηκε και το ΙΕΚ κεραμικής που το φιλοξενήσαμε έξι περίπου χρόνια στην κεραμική, αναδείξαμε το ΤΟΛ σε χώρο σεμιναρίων, εκδηλώσεων πολιτιστικών όπως θεατρικές παραστάσεις, καραγκιόζη, διαγωνισμό κεραμικής θεατρική ομάδα της αστυνομίας» υπογραμμίζει και τονίζει πως μέχρι σήμερα δεν έχει λυθεί το ιδιοκτησιακό ζήτημα του κέντρου.

«Το κράτος δεν έχει επενδύσει στην κεραμική, ακόμα δεν υπάρχουν σχολές κεραμικής στην χώρα μας και στηρίζεται σε μεμονωμένους κεραμίστες που αυτοί μεγάλωσαν και δεν υπάρχουν αντικαταστάτες. Υπάρχει βέβαια το κέντρο κεραμικής στο Μαρούσι που προσπαθεί να κρατηθεί χωρίς καμία στήριξη τα χρόνια της κρίσης. Στο κέντρο καταγράφεται για εξήντα χρόνια η ιστορία της κεραμικής στη χώρα μας και οι περισσότεροι σπουδαίοι κεραμίστες έχουν βραβευθεί και έχουν συμμετάσχει στις εκθέσεις. Σήμερα, καταγράφουμε 63 Πανελλήνιες εκθέσεις κεραμικής στον ιστορικό αυτό χώρο, που είναι η καρδιά της κεραμικής στη χώρα μας και συνδέει την παράδοση και το μέλλον της κεραμικής. Ένα στολίδι για τη χώρα μας που κρατάει την ιστορία και σχεδιάζει το μέλλον», επισημαίνει ο Νίκος Βαλλάτος.

Από τη ψηφιακή εξάντληση στη δημιουργικότητα του πηλού – Η διαδρομή μιας σύγχρονης κεραμίστριας

Η πορεία της Ευφροσύνης Τόλια είναι χαρακτηριστική της νέας γενιάς δημιουργών που αναζητούν διέξοδο από την ψηφιακή εξάντληση. Έπειτα από 25 χρόνια ως γραφίστρια στο χώρο του marketing, ένιωσε ότι είχε χάσει τη δημιουργικότητά της. «Ήθελα να επιστρέψω σε κάτι πηγαίο. Να χρησιμοποιώ ξανά τα χέρια μου», επισημαίνει η κα Τόλια και εξηγεί ότι, «το 2018 ξεκίνησα μαθήματα κεραμικής και μέσα σε λίγους μήνες κατάλαβα ότι αυτή ήταν η νέα μου πορεία».

Το έργο της «ΑΥΤΟΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ», απέσπασε το πρώτο βραβείο στον φετινό Πανελλήνιο Διαγωνισμό Κεραμικής και όπως τονίζει, συμβολίζει «την πορεία του ανθρώπου προς την καλύτερη εκδοχή του εαυτού του, μια στιγμή ανάμεσα στη γέννηση και τον θάνατο. Με μια ποιητική δυαδικότητα, το δοχείο και το άνθος γίνονται σώμα και ψυχή, ζωή και εξέλιξη».

Ωστόσο, η ίδια επισημαίνει ότι η τέχνη που υπηρετεί, δεν έχει ακόμη τη θέση που της αξίζει. «Σε άλλες χώρες η κεραμική είναι βασικό κομμάτι της καθημερινότητας και της οικονομίας. Στην Ελλάδα ξεκινά κυρίως από ατομικές προσπάθειες. Εύχομαι να υπάρξει συλλογικότητα και κρατική μέριμνα. Ίσως και

όλοι εμείς που ασκούμε αυτήν την τέχνη θα πρέπει να ξεκινήσουμε να λειτουργούμε περισσότερο συλλογικά. Τόσο η σύγχρονη κεραμική, όσο και η παραδοσιακή αγγειοπλαστική, είναι απαραίτητες ως κομμάτια αυτής της τέχνης για να διατηρηθεί ζωντανή».

Ο πηλός ως τεχνολογική επανάσταση

Ο πρόεδρος του Κέντρου Κεραμικής κ Βαλλάτος, υπενθυμίζει πως η κεραμική υπήρξε για χιλιετίες η «βιομηχανία» που άλλαξε τον κόσμο. «Ο άνθρωπος μπόρεσε να μεταφέρει νερό, να αποθηκεύσει τρόφιμα, να μαγειρέψει χάρη στα κεραμικά και σήμερα, από τους πυρηνικούς αντιδραστήρες μέχρι τις μονώσεις των διαστημικών οχημάτων, τα κεραμικά υλικά παραμένουν στην αιχμή της τεχνολογίας».

Παρά την τεράστια ελληνική παράδοση ο κλάδος διανύει όπως εξηγεί, μια κρίσιμη περίοδο. «Δεν υπάρχουν σχολές κεραμικής. Οι μεγάλοι κεραμίστες γερνούν και δεν υπάρχουν αντικαταστάτες. Το Κέντρο Κεραμικής κρατιέται μόνο του και αυτό δεν είναι βιώσιμο για την επόμενη γενιά».

«Είναι δύσκολη δουλειά θέλει δυο χρόνια μαθητείας»

Ο αγγειοπλάστης Γιώργος Σταφυλοπάτης, τρίτη γενιά της ιστορικής οικογένειας που ξεκίνησε από τη Σίφνο και άνοιξε εργαστήρια σε Μαρούσι, Σπάρτη και Ζάκυνθο, μιλάει με ρεαλισμό στο ΑΠΕ-ΜΠΕ και διευκρινίζει πως η αγγειοπλαστική είναι μία από τις δυσκολότερες τέχνες.

«Για να μάθει κανείς τη δουλειά θέλει τουλάχιστον δύο χρόνια. Αν ένα παιδί ξεκινήσει στα 20, 25 του χρόνια, είναι ήδη δύσκολο. Πρέπει να ξεκινήσει μικρός. Η εποχικότητα, ο καιρός, αλλά και ο ανταγωνισμός με φθηνά εισαγόμενα προϊόντα από την Κίνα έπληξαν το επάγγελμα. Πήραν μεγάλο μέρος της αγοράς μετά τους Ολυμπιακούς. Τώρα όμως, όσοι μείναμε, δουλεύουμε ποιοτικά και έχουμε κοινό», σημειώνει ο κ Σταφυλοπάτης.

Η νέα τάση έρχεται από τα εστιατόρια υψηλής γαστρονομίας, όπως εξηγεί ο ίδιος, καθώς, «επιλέγουν χειροποίητα σερβίτσια υψηλής θερμοκρασίας. Το καλλιτεχνικό κομμάτι εξελίσσεται. Το εμπορικό δυσκολεύεται, αλλά η ποιότητα βρίσκει τον δρόμο της».

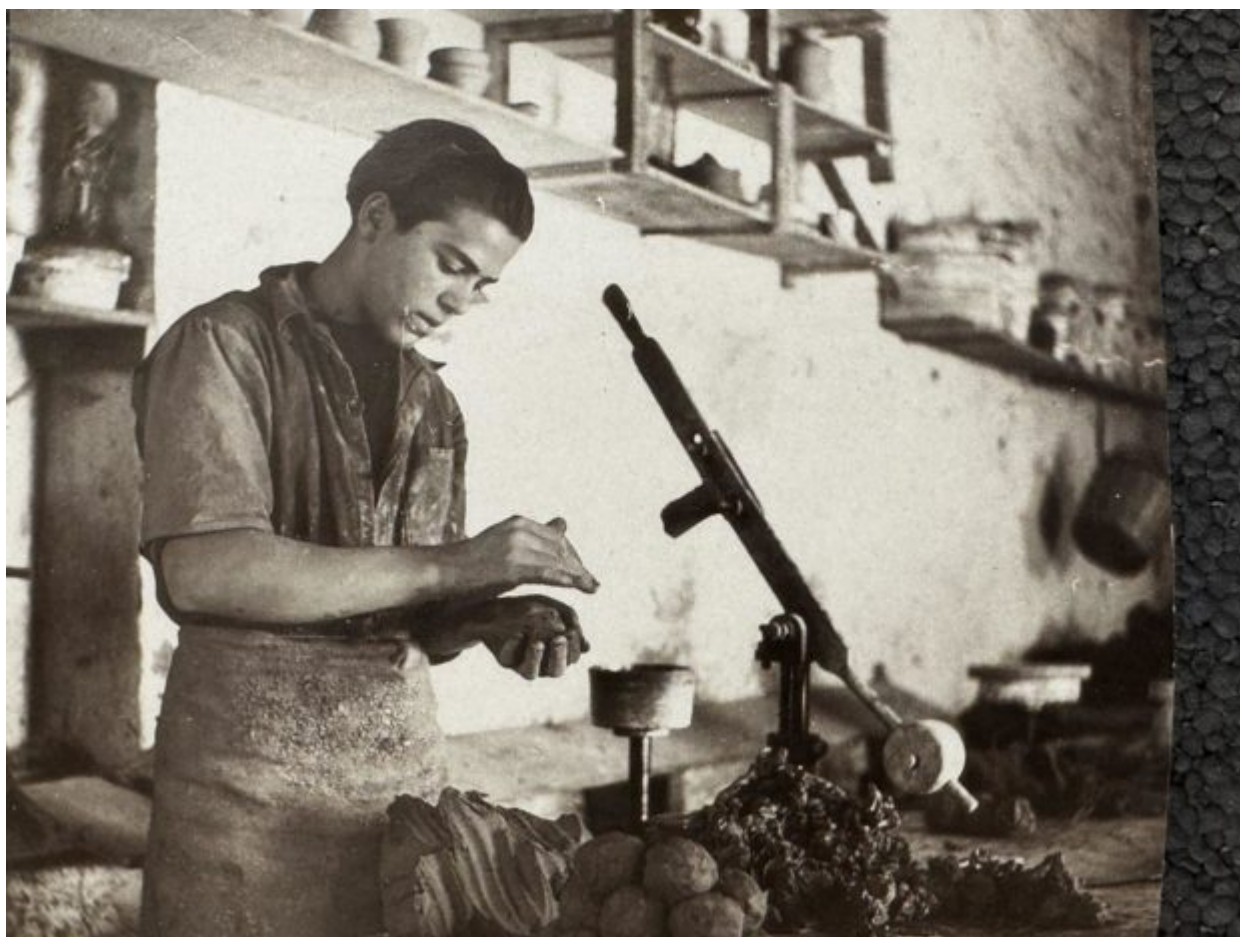
«Μεγάλωσα ανάμεσα σε ξυλοκάμινα και καρούτες»

Η Σταυρούλα Τατόγλου μεταδίδει την τέχνη σε παιδιά και ενήλικες, η ίδια

μεγάλωσε μέσα στα εργαστήρια. «Η πορεία μου στην αγγειοπλαστική ξεκίνησε από πολύ μικρή ηλικία. Οι γονείς μου είχαν ένα φίλο αγγειοπλάστη και γνώρισα από κοντά τι είναι οι καρούτες και τα ξυλοκάμινα. Η ζωή του αγγειοπλάστη ήταν τότε πολύ δύσκολη. Έπρεπε να φτιάχνουν μόνοι τους τον πηλό για όλο το χρόνο και κάθε καλοκαίρι να ξεκινούν την καινούργια αποθήκευση του πηλού τους. Θυμάμαι ότι στα παιδικά μου τότε μάτια, το ξυλοκάμινο ήτανε μία γιορτή. Μαζευόμασταν όλοι για παρέα του αγγειοπλάστη γιατί όλο το βράδυ έπρεπε να εφοδιάζει το ξυλοκάμινο, το οποίο μόνος του είχε χτίσει, σιγά σιγά και σταδιακά ανέβαζε τη θερμοκρασία για να ψήσει τα πήλινα του που λεγόντουσαν μπισκουή».

Όπως η ίδια θυμάται, «σαν παιχνίδι στην αρχή ξεκίνησα τον ποδοκίνητο τροχό. Έφτιαχνα, χάλαγα, όπου ένα χρόνο μετά άνοιξα το δικό μου εργαστήριο. Φοιτώντας στην τότε σχολή του ΟΑΕΔ και σήμερα έχω την τιμή και τη χαρά να μεταλαμπαδεύσω την τέχνη μου σε παιδιά και σε ενήλικες στην Έκθεση Κεραμικής στο Μαρούσι».

Η ελληνική κεραμική είναι ο κρίκος που ενώνει την παράδοση με το μέλλον. Οι άνθρωποι που υπηρετούν την κεραμική, αγγειοπλαστική, μέσα από τις προσωπικές ιστορίες τους, τους αγώνες, τον πολιτισμό και τις μοναδικές δημιουργίες τους από πηλό, χρειάζονται όπως επισημαίνουν, ουσιαστική στήριξη για να μην σβήσει η

ekirikas.com